

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GEOGRAFIE V1

MEI/JUNIE 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

NASIENBEGINSELS VIR GEOGRAFIE- NSS NOVEMBER 2024 EN NSS/SC JUNIE 2025

Die volgende nasienbeginsels is ontwikkel om nasien in alle provinsies te standaardiseer.

MERK

- ALLE vroeë MOET gemerk word, ongeag of dit korrek of verkeerd is
- Waar die maksimum punte vir 'n spesifieke vraag toegeken is, plaas 'n oor die res van die teks om aan te dui dat die maksimum punte behaal is. M
- Wanneer die korrekte antwoord meer as een keer vir dieselfde vraag gegee word R
- 'n Duidelike, netjiese regmerk moet gebruik word:
  - As EEN punt toegeken word, moet EEN regmerk gebruik word: ✓
  - As TWEE punte toegeken word, moet TWEE regmerkies gebruik word: ✓✓
  - Die regmerk moet geplaas word by die FEIT waar 'n punt toegeken word
  - Regmerkies moet KLEIN gehou word, aangesien verskillende lae moderering kan plaasvind
- Verkeerde antwoorde moet met 'n duidelike, netjiese kruis gemerk word: ✗
  - Gebruik MEER as een kruisie oor 'n paragraaf/besprekingsstylvrae om aan te dui dat alle feite oorweeg is
  - MOENIE 'n streep deur 'n verkeerde antwoord trek nie
  - MOENIE die verkeerde feite onderstreep nie

Vir die volgende aksiewoorde is EEN-woord antwoorde aanvaarbaar: **lys, noem, identifiseer**

Vir die volgende aksiewoorde moet 'n VOLLEDIGE sin geskryf word: **beskryf, verduidelik, evalueer, ontleed, Stel voor, onderskei, definieer, bespreek, waarom, hoe**

Die volgende aksiewoorde moet binne sy konteks gelees word om te bepaal of 'n EEN-woord antwoord of VOLLE sin vereis word: **verskaf, wat, tabuleer en gee**

LET OP DIE VOLGENDE

- As die nommering verkeerd is of weggelaat word, solank die volgorde van antwoorde op vroeë gevolg word, kan kandidate gekrediteer word
- Spelfoute, indien herkenbaar, ken die punte toe mits die betekenis korrek is.
- Wees sensitiief vir die sin van 'n antwoord, wat op 'n ander manier gestel kan word
- Op vroeë waar 'n letter die aanvaarde antwoord is, maar die leerder die werklike antwoord neerskryf - ken die punte toe.
- Daar sal addisionele riglyne vir die nasien van sekere vroeë wees.

TOTAAL EN OORDRAG VAN PUNTE

- Elke subvraag moet opgetel word
  - Vroeë in Afdeling A het vyf onderafdelings, dus vyf sub-totale per vraag word vereis. Afdeling B het drie onderafdelings en drie subtotale.
  - Onderafdelingstotale moet in die regterkantse kantlyn geskryf moet word en onderstreep moet
  - Subtotale moet leesbaar geskryf word
  - Laat ruimte om gemodereerde punte op verskillende vlakke in te skryf
- Tel subtotale op en dra totaal oor aan die linker boonste kantlyn langs die vraagnommer
- Oordrag totaal na omslag van antwoordboek

30

VRAAG 1

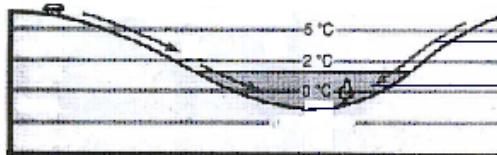
- 1.1.1 A (Suid-Atlantiese Hoog) (1) ✓
 1.1.2 B (Kalahari High) (1) ✓
 1.1.3 B (Suid-Indiese) (1) ✗

2

- 1.2.1 Smeltende sneeu ✓
 1.2.2 Mond ✗
 1.2.3 Derde orde ✓

2

- 1.3.1 Katabatiese ✗
 1.3.2 1 kom gedurende die dag voor terwyl 2 snags voorkom ✓✓
 1.3.3 Koue lug rol af in die vallei en vorm 'n inversie

Lug vloei teen die helling af ✓✓

6

- 1.4.1 Vorm van voorste konkaaf ✗
 Steil helling van front ✓
 1.4.2 Warm lug ondergrawe die koue lug ✗
 1.4.3 Lug agter die kouefront is kouer as die lug voor. Koue lug beweeg vinniger as warm lug voor dit. Koue front haal die warm voorkant in ✓✓

7

- 1.5.1 (a) 'n Rivier wat net heeljaar vloei ✗
 (b) Die rivier kanaal is wyd ✗
 (c) Gereeldheid van reënval en die grondtipe waaroor die strome vloei.
 1.5.2 Gauteng en die Oos-Kaap ✗
 1.5.3 Die koste van voedselproduksie sal toeneem, want dit is duur om gesuiwerde water te koop. Boere sal meer chemikalieë moet koop om water te suiwer. Chemikalieë kos baie en dit sal produksiekoste verhoog. Dit sal duur wees om water te suiwer vir gebruik in elektrisiteitsopwekking. Hierdie koste sal by elektrisiteitspryse ingesluit word. Koste sal die prys van elektrisiteit tydens produksie verhoog. Daar sal minder skoon water wees om hidro-elektrisiteit op te wek.

13

AFDELING A: KLIMAAT EN WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1: KLIMAAT EN WEER**

1.1	1.1.1	A (1)		
	1.1.2	C (1)		
	1.1.3	C (1)		
	1.1.4	A (1)		
	1.1.5	D (1)		
	1.1.6	C (1)		
	1.1.7	D (1)		
	1.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	Z (1)		
	1.2.2	Y (1)		
	1.2.3	Y (1)		
	1.2.4	Y (1)		
	1.2.5	Y (1)		
	1.2.6	Z (1)		
	1.2.7	Y (1)	(7 x 1)	(7)

1.3	1.3.1	Ooswaarts (1)	(1 x 1)	(1)
1.3.2	Waarom in hierdie rigting	Die middelbreedtesikloon word deur die westewinde gedryf (2) Die sikloon ontstaan in die westewind gordel (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
1.3.3	Verklaar swaar reënval by A as koue front nader	Die koue lug sny onder die warm lug in (2) Die warm lug word vinnig opgelig (langs die koue front) (2) Lei tot vinnige afkoeling van lug (2) (Vertikale) kondensasie vind plaas (2) Vorming van cumulonimbuswolke (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
1.3.4	WEERTOESTEANDE <u>Paragraaf.</u> <u>Verduide</u> <u>lik hoe</u> <u>Verskillende</u> <u>weerstoes</u> <u>tande</u> <u>geassossi</u> <u>eer met</u> <u>koue</u> <u>front 'n</u> <u>negatiewe</u> <u>impak op</u> <u>toeriste</u> <u>in die W-</u> <u>Kaap sal</u> <u>hē</u> <u>F+K</u>	Swaar reënval/donderstorms Sterk/rukwinde Sneeu Lae temperature Weerlig Bewolkte toestande Frontale mis Hael [MOET AAN 'N IMPAK GEKOPPEL WORD] NEGATIEWE IMPAK Buitelugaktiwiteite word gekanselleer (aanvaar voorbeeld) (2) Toeristebestemmings ontoeganklik (aanvaar voorbeeld) (2) Voorkom dat seevaartuie see toe gaan en toeriste-aktiwiteite opskort (aanvaar voorbeeld) (2) Oorstromings van toeriste-aantreklikhede/kusgebiede (aanvaar voorbeeld) (2) Skort vlugte op wat daartoe lei dat toeriste finansiële verliese ly (2) Vervoerroetes na toeristebestemmings gevaaerlik (aanvaar voorbeeld)(2) Buitelugaktiwiteite gevaaerlik vir toeriste (aanvaar voorbeeld) (2) Toeriste word siek (2) Swak sigbaarheid verhoog ongelukke vir toeriste (2) Massabewegings (aanvaar voorbeeld) sal gevaaerlik wees vir toeriste (2) Kragonderbrekings kan akkommodasiefasilitete beïnvloed (aanvaar voorbeeld) (2) [ENIGE VIER - WEERTOESTEANDE EN IMPAKTE] (4 x 2) (8) [INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]		
		INSTRUKSIES VIR DEELMERK Swaar reënval/donderstorms (1) Sterk/rukwinde (1) Sneeu (1) Lae temperature (1) Weerlig (1) Bewolkte toestande (1) Frontale vog/mis (1) Hael (1) [MAKSIMUM VIER PUNTE]		

1.4	1.4.1	Kloksgewyse sirkulasie (van lug rondom die oog) (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.2	Oog (1)	(1 x 1)	(1)
1.4.3 Waarom daal lug in area A	(Bo-lug) Konvergensie/akkumulasie van lug bo die oog (2) 'n Drukgradiënt word geskep (hoër druk bo die oog) (2) Lug bo die oog is koud en dig (2) [ENIGE EEN]		(1 x 2)	(2)
1.4.4	 (1)		(1 x 1)	(1)
	[ROTASIE MOET KLOKSGEWYS WEES]			
1.4.5 Verduide lik die vorming van hoëdigthei dswolke by B	Vinnige verdamping/opheffing van warm lug oor warm oseane (2) Intense opwaartse lugstrome/konveksiestrome/sterk drukgradiënt vind plaas by B (2) Vinnige afkoeling van lug (2) Dit sal vinnige (vertikale) kondensasie bevoordeel (2) [ENIGE TWEE]		(2 x 2)	(4)
1.4.6 Beskryf natuurlike (fisiese omgewing skade geassosi eer met die stortreeën soos oor land beweeg	Kus-erosie (aanvaar voorbeeld) sal plaasvind (2) Gronderosie sal op die land plaasvind (2) Massabewegings (aanvaar voorbeeld) verander die landskap (2) Hervorming van die kuslyn (2) Habitatte sal vernietig word (aanvaar voorbeeld) (2) Voedselkettings/Voedselwebbe word vernietig (aanvaar voorbeeld) (2) Biodiversiteit sal verminder word (aanvaar voorbeeld) (2) Besoedeling van waterbronne (aanvaar voorbeeld) (2) Verslikking van riviere (2) Verhoogde uitlooming van voedingstowwe (2) [ENIGE DRIE]		(3 x 2)	(6)
1.5.1 Wat is Bergwinde	Warm, droë winde wat van die binneland (af teen die platorand) na die kus waai (2) [KONSEP]		(1 x 2)	(2)
	AANVAAR Warm, droë winde (1)			
1.5.2 Noem TWEE	Waai van die binneland (af teen die platorand) na die kus (1) (Kalahari) Hoogdruksel (1) Kus-laagdruksel (1)		(2 x 1)	(2)
1.5.3 Waarom verhoog temp.van Jhb tot Durban	Dit ondergaan verhitting veroorsaak deur die adiabatiese proses (1) Dit verhit met ongeveer 1 °C per 100 meter soos dit daal (1) [ENIGE EEN]		(1 x 1)	(1)

1.5.4	35 °C (2)	(1 x 2)	(2)
1.5.5 Waarom is die gevaar van weghol brande groter in die <u>dag</u> by bergwinde	Hoër lugtemperatuur (2) Groter hoeveelheid verdamping/droog plantegroei uit (2) Lae relatiewe humiditeit (droë lug) verhoog die moontlikheid van brande (2) Meer menslike aktiwiteite (aanvaar voorbeeld) vind plaas wat 'n brand kan begin (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
1.5.6 <u>Verduidelik</u> <u>waarom</u> bergwind e met laer landbou produksie geassosi eer word <u>F+K</u>	Droë (winderige) toestande beskadig gewasse/weiveld (2) Droë (winderige) toestande sal gronderosie veroorsaak (2) Hoë temperature veroorsaak dat vee/gewasse verdor/sterf (2) Sterk winde blaas brande aan wat plaasgrond/infrastruktuur vernietig (2) Wegholbrande wat met bergwinde geassosieer word, dood vee /beskadig gewasse (2) Hoë temperature veroorsaak hittestres wat werkproduktiwiteit verminder (2) Verhoogde verdamping verminder voginhoud van grond (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)

[INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]

INSTRUKSIES VIR DEELMERK

- Droë (winderige) toestande (1)
  - Hoë temperature (1)
  - Sterk winde (1)
  - Ontwikkeling van wegholbrande (1)
  - Verhoogde verdamping (1)
- [MAKSIMUM TWEE PUNTE]**

[60]

VRAAG 2: GEOMORFOLOGIE

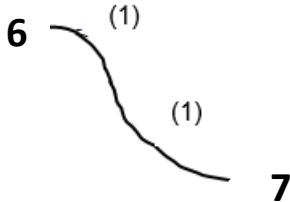
2.1.1	A (1)		
2.1.2	C (1)		
2.1.3	B (1)		
2.1.4	A (1)		
2.1.5	A (1)		
2.1.6	C/D (1)		
2.1.7	C (1)		
2.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1 Z (1)		
	2.2.2 Z (1)		
	2.2.3 Y (1)		
	2.2.4 Z (1)		
	2.2.5 Z (1)		
	2.2.6 Y (1)		
	2.2.7 Z (1)	(7 x 1)	(7)
2.3	2.3.1 Afsetting (1)	(1 x 1)	(1)
2.3.2	Beide vertak in kleiner kanale (2)		
Noem EEN	Albei het sandeilande (2)		
fisiese	Die snelheid van die rivier is laag (2)		
ooreen	Vlak stroomkanaal (2)		
koms	Albei het 'n wye rivierkanaal (2)		
tussen	Albei riviere ervaar laminêre vloei (2)		
gevlegte	[ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
stromes + deltas			
2.3.3	Die gradiënt is geleidelik(2)		
Gee TWEE	Die spoed van die rivier neem af (2)		
redes	Laer dravermoë van die water (2)		
waarom	(Verhoogde) afsetting/bodemladings (2)		
gevlegte	Laminêre vloei oorheers (2)		
stromes	Wyer stroomkanaal (2)		
algemeen	Vlak stroomkanale (2)		
in benede	[ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
loop is			

2.3.4 Waarom vorm deltas nie in alle riviere nie	Minder slik/sediment neergelê (2) Sterk seestrome/getywerking (2) Sommige riviere het 'n steil helling by die mond (2) Diep kontinentale vloer (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
2.3.5 <u>Verdui delik waarom</u> deltas v landbou geskik is <u>F+K</u>	Hulle verskaf vrugbare grond vir gewasverbouing (2) Gelyk grond maak voorsiening vir die gebruik van masjinerie (2) Toegang tot watervoorsiening vanaf die vertakkingskanale vir besproeiing (2) Vertakkingskanale skep vervoerroetes vir landbouprodukte (2) [ENIGE TWEE] [INDIEN SLEGS KWALIFISEERDERS GENOEM WORD, WORD GEEN PUNTE TOEGEKEN NIE]	(2 x 2)	(4)
INSTRUKSIES VIR DEELMERK			
Vrugbare grond (1) Gelyk grond (1) Watervoorsiening (1) Vervoerroetes (1) [MAKSIMUM TWEE PUNTE]			
2.4 2.4.1 Terugwa artse erosie	Rivier sny/erodeer terugwaarts deur die waterskeiding (2) Erosie in die rigting van die bron (2) Rivier verleng vanaf die bron (2) [KONSEP- ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
2.4.2 EEN faktor terugwaarts erosie bevorder	Die steiler gradiënt (1) Vloeい op 'n laervlak (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
2.4.3	Dit het die hoofwater van stroom B onderskep (2)	(1 x 2)	(2)
2.4.4 Riviergruis in windsaal	Na die roof-elmboog is daar minder watervloeい/verminderde dravermoë (2) Sediment word neergelê (2)	(2 x 2)	(4)
2.4.5 <u>Verdui delik hoe die fluviale prosesse na stroomroof in A sal verander F + K</u>	Verhoogde erosie (2) Vertikale erosie neem toe (2) Laterale erosie neem toe (2) Vervoer sal vermeerder (2) Afsetting sal verminder (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)

2.5	2.5.1 TWEE maniere waarop myne riviere besoedel	Myn-chemikalieë (aanvaar voorbeeld van die bron) (1) Mynaafval (1) Mynhope (1) Oppervlak-afloop (1) Insypeling vanaf mynhope (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	2.5.2 Haal aan	'maagsiektes'(1) 'verhoogte kankerrisiko' (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	2.5.3 Verduid ellik negatieve we impak van mynbou op rivierstel sel	Dit (riviersisteem) kan besoedel word (2) Die pH-vlak kan verander/suur/giftig (aanvaar voorbeeld) (2) Eutrofikasie vind plaas/Meer alge in die water (2) Watergehalte sal afneem (2) Verminder die rivier se dravermoë (2) Biodiversiteit word verminder (2) Voedselkettings/voedselwebbe word vernietig (2) Habitatte word vernietig (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	2.5.4 Paragraaf Stel maatreëls voor wat <u>mynbou</u> <u>maatskap</u> <u>pye</u> kan impliment eer om impak v. waterbe soedeling op riviere en mense te bestuur	Neem omgewingsbeamptes in diens (2) Verbeterde afvalbestuur (aanvaar voorbeeld) (2) Onderhou/verbeter mynbou-infrastruktur (aanvaar voorbeeld) (2) Implementeer monitering/toetsing (2) Ontwikkel behandelingstegnologieë (aanvaar voorbeeld) (2) Neutraliseer die suurwater (2) Gebruik van bioafbreekbare (minder skadelike) chemikalieë (2) Rehabiliteer mynhope (aanvaar voorbeeld) (2) Buffergebiede om riviere te beskerm (aanvaar voorbeeld) (2) Toegang tot mediese hulp (2) Opvoeding van werkers/gemeenskap (aanvaar voorbeeld) (2) Bewusmakingsveldtogte (aanvaar voorbeeld) (2) Bou slykdamme om water in te pomp (2) [ENIGE VIER]	(4 x 2)	(8)

[60]**TOTAAL AFDELING A:** **120**

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAADIGHEDE EN TEGNIEKE**

3.1	3.1.1	C (1)	(1 x 1)	(1)
	3.1.2	B (1)	(1 x 1)	(1)
3.1.3	Lengte van damwal (m)	Ware afstand = Kaartafstand x Kaartskaal 0,6 (1) cm x 500 (Speling 0,5 - 0,7) cm = 300m (1) (Speling 250m – 350m)	(2 x 1)	(2)
3.1.4	Magnetiese deklinasie	$24 \times 9' = 216'/3^{\circ} 36'$ (1) $21^{\circ} 43' + (1) 3^{\circ} 36'$ $25^{\circ} 19'$ Wes van Ware Noord (1)	(3 x 1)	(3)
3.1.5	Ruwe dwarsdeursnit van 6 tot 7			
		1 punt vir konvekse helling 1 punt vir konkawe helling	(2 x 1)	(2)
3.1.6	Geen intersigbaarheid	Daar is 'n konvekse helling (1) (Aanvaar: daar is 'n hindernis/kruin) (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
3.2	3.2.1	Katabaties (1)	(1 x 1)	(1)
	3.2.2	Koue lug daal teen helling af (2)	(1 x 2)	(2)
3.2.3	Gee bewys vir die lae verdampingsstempo in gebied	(a) 8 (1) (b) Dit is 'n beboude gebied (2) Dit bestaan uit kunsmatige oppervlaktes/minder plantegroei (aanvaar voorbeeld) (2) Dreinering (infrastruktuur) kanaliseer water weg (2) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
			(1 x 2)	(2)
3.2.4		Dit is 'n natuurreservaat verklaar (2) Dit is 'n bewaringsgebied verklaar / bufferskepping van gebied (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)

3.2.5	(a) Meander / kronkel(1)	(1 x 1)	(1)
	(b) Binne (oewer) (1)	(1 x 1)	(1)
	(c) Daar vind afsetting plaas (2)	(1 x 2)	(2)
3.3	3.3.1 Data oorlegging verskillende data lae inligting (met spesifieke temas) wat bo-op mekaar geplaas word (2) [KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	3.3.2 TWEE infrastrukturele lae Vervoer/Paaie/Brug (1) Geboue (1) Damwal (aanvaar standhoudende water/dam) (1) Kommunikasietoring (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	3.3.3 Definieer afstands waarne ming Versameling van inligting van die aarde van 'n (vertikale) afstand af (sonder kontak met die aarde) (2) [KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	3.3.4 Hoe sal afstand waarne ming die <u>noodhulp peroneel help</u> i.g.v oorstrooming v Boesma nriver In staat om inligting uit ontoeganklike gebiede te verkry (aanvaar voorbeeld) (2) Reddingspogings sal vinnig wees (aanvaar voorbeeld) (2) Noodpersoneel sal minder risiko's kan neem (2) Deurlopende monitering sal lei tot effektiewe optrede (2) Inligting sal gereeld opgedateer word (2) Identifiseer gebiede met 'n hoë risiko vir oorstromings (2) Stel 'n vroeë waarskuwingstelsel in plek (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
TOTAAL AFDELING B:			30
GROOTTOTAAL:			150